SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 11 & 12. | Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Telefon: Vasa 6 19. | NORDISKT MUSIKBLAD. Stockholm den 3 Juni 1901. | Expedition: Kungstensgatan 56. Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre. Annonspris 20 öre pr petitrad. | 21:a Årg.

Liva Edström.

Huru mycket man än i vår tid proklamerar Wagners musikdramer och hans komiska opera »Mästersångarne» såsom ideal och mönster för all operadiktning, så är det märkvärdigt nog att ingen af hans efterföljare, som söka gå i hans fotspår och arbeta efter hans principer, synas kunna skapa ett verk af bestående värde eller ens af mer än efemerisk framgång. Ja, går man saken in på lifvet och stöder sig på verkliga förhållanden, så skulle ingen operascen i världen kunna hålla sig uppe med endast dessa musikdramer och deras efterbildning. Wagners äldre, populära operor komma snarare att blifva mönster för kommande operadiktning ej blott genom sitt musikaliska värde utan af rent praktiska skäl. Lika litet som Tysklands Wagnerister ha Frankrikes, de som söka skapa efter det Wagnerska musikdramats mönster, åstadkommit något verkligt framgångsrikt. Det är tjugufem år sedan den franska operans sista storverk, som man kan kalla ett »standard work», framträdde med Bizets »Carmen». Det är ej formen som skapar storverket utan innehållet. Det verkliga snillet skapar sjelf den form det behöfver för sitt uttryck och svärjer icke en reformators fana, hvars läror predikas såsom de allena saliggörande. Nyss ha vi ock sett en uppgift, att i Tyskland ha af franska operor, som under förra året gick öfver dess scener, »Carmen» står främst i afseende på antalet representationer. Den senaste säsongen på vår k. operascen afslutades med denna opera och däraf anledningen till ofvanstående reflexioner. Utförandet af densamma har gifvit oss tillfälle att framhålla med detta nummers porträttillustration en ung konstnärinna, som med sitt första uppträdande i titelrolen vann en stor och obestridd framgång, så mycket större, som hennes företrädarinna i densamma, en af våra förnämsta, mest uppburna lyriska artister, länge firat triumfer i detta parti, hvilka man tänkte skulle sätta alla andra i skuggan, då det gälde Carmens framställarinna. Därtill hade fröken Edström att uppträda vid sidan af en så vokalt och dramatiskt ypperlig framställare af don José, som den danske gästen Herold. Fröken Edström löste emellertid sin uppgift, som sagdt, på ett särdeles lyckligt sätt. Det demoniska, sydländskt eldiga och lättsinniga i företrädarinnans framställning framträdde ej skarpare hos fröken Edströms blonda Carmen, men hennes spel hade många lyckligt funna pointer, och den tragiska slutscenen gafs med en fängslande dramatisk kraft. Hvad själfva sångpartiet beträffar stod dess utförande ej efter det dramatiska, snarare högre. Af den detonering, som man förut någon gång anmärkt hos sångerskan, fann man nu ej något spår; textuttalet var förträffligt. Fröken Edström äger en klangfull mezzosopran af betydande styrka och vet att lägga sannt uttryck i sången. Hon äger därjämte en för scenen lämplig figur, behag och smidighet i sina rörelser. Hon har ock redan hunnit visa en mångsidig begåfning för scenen, med lyckadt utförande af de roler hon hitttills haft att framställa och hvilka här nedan skola anföras. Af föregående roler höra Azucena i »Trubaduren» och Margot i »I Bretagne» till de mest fordrande.

Liva Edström.

Liva Edström är född i Venersborg den 18 mars 1876. Hennes mor, begåfvad med god röst, är syster till förste hofkapellmästaren Conrad Nordqvist. År 1894 blef fröken Edström elev vid Musikaliska akademien och fick Julius Günther till sång-

lärare. På senare tid har hon äfven tagit sångundervisning af hr Köster och dr G. Bratt, som på senare tid medverkat vid konserter härstädes. Undervisning i plastik har meddelats henne af balettmästaren S. Lund och fröken Signe Hebbe. Fröken Edström gjorde under spelåret 1897—98 sina debuter på operascenen först som 3:e *tärnan* i »Trollflöjten», sedan som *Pantalis* i »Mefistofeles» och som *Fredrik* i »Mignon». Därefter engagerad sjöng hon 1898 de ofvannämnda *Margot* och *Azucena* samt *Schwertleite* i »Valkyrian» och deltog i kantaten af Hallström vid operans invigning; 1899 utförde hon *Puck* i »Oberon», *Dröfn* i »Valdemarsskatten», *Philint* i »Vårdrottningen», förra året *Lola* i »På Sicilien», *Martha* i »Faust», *Hedvig* i »Wilhelm Tell» och *Magdalena* i »Mästersångarne». Under detta år har hon haft att framställa *Pepparkakshäxan* i »Hans och Greta», *Marcellina* i »Barberaren», *Maddalena* i »Rigoletto» och *Spåkvinnan* i »Tifania» samt nu senast *Carmen*.

I fröken Edström har k. teatern vunnit en förmåga, som synes stadd på utveckling till ett betydande konstnärsskap.

Wennerbergs-hyllningen

och majfesten i Uppsala.

Den 15 maj var i Fyris-staden en högtidsdag, gynnad af det vackraste sommarväder. Dagens vårfest var tillika en storslagen hyllningsfest för Gunnar Wennerberg, särskildt med anledning däraf att »Gluntarne», de geniala och populära, studentlifvet i Uppsala skildrande sångduetterna, för 50 år sedan började utgifvas.

Vid snälltågets ankomst, hvilket vid 11-tiden på förmiddagen anlände och medförde Gunnar Wennerberg jämte ett 20-tal af hans närmaste, inbjudna af studentkåren, mottogs han af studenterna, samlade kårvis med sina fanor, på platsen utanför stationshuset. Redan på perrongen mottogs han af representanter för studentkåren, som till honom öfverlämnade en studentmössa, hvilken han genast iklädde sig. Då han utträdde ur stationshuset blottades alla hufvuden och sångarne uppstämde »Vårt land», hvarpå följde ett välkomsts-lefve, utbragt af studentkårens ordförande, docenten P. Odelberg.

Wennerberg tackade för hyllningen, vandrade med blottadt hufvud förbi de särskilda nationskårerna, här och där hälsande med en handtryckning och ägnande särskild uppmärksamhet åt Vestgöta nation, som han tillhört under sin studenttid. Mellan häck af studentmarskalkar med blågula skärp åkte han sedan till sin jämnårige studentkamrat, f. d. öfverstlöjtnant Arsenius, hos hvilken han bodde under detta Uppsalabesök.

Majfestkonserten i universitetshusets aula ägde rum kl. 12 middagen. Damernas mångfärgade toaletter och de många marskalkarne i sina hvita mössor och blågula skärp gåfvo en festlig glans åt salongen. Vid Wennerbergs inträde jämte sina närmaste reste sig alla de närvarande. Han tog sedan plats längst fram i en för honom framsatt hög karmstol och hade bredvid sig universitetskansleren Giljam, universitetets rektor, prof. Hammarsten, m. fl. Sångarne hade emellertid förut samlats på estraden, och den stora kören började nu konserten. Programmet till denna upptog två afdelningar, hvardera slutande med körer af Wennerberg, och utgjordes af följande nummer 1. Grieg: Sangerhilsen, 2 Kreutzer: Vårstorm; 3 Lassen: Ved Løvspring, O. Lindblad: Vårsång; 4 Folkvisor: a) »Ej efter gods och guld jag trår», finsk, b) Ola Gromstulen, norsk, c) »Det var en söndagsafton», svensk; Dürrner: Skotsk krigssång; Wennerberg: a) In Lenom, b) »Säg oss ditt namn»; — 7 Kjerulf: Brudefärden i Hardanger; 8 Alfvén: »Här är landet»; 9 Pacius: Suomis sång; Lange-Müller: Serenad; 11 »Mandom, mod» etc., svensk folkmelodi; 12 Wennerberg a) Nordisk studentsång, »Framåt, framåt på ljusets bana», b) »O Gud, som styrer folkens öden».

Vid denna sång reste sig alla åhörarne och med en stormande applåd, hvari äfven sångarne deltog, hyllades tonsättaren. Bifallet var för öfrigt under konserten lifligt, särdeles efter Wennerberg-numren. Sångarne uttågade från aulan vid sedvanligt afsjungande af »Vikingasäten, åldriga lundar», under det Wennerberg i en trappgång åhörde sången. Efter konserten gaf studentkåren för Wennerberg och hans följeslagare frukostmiddag å Gillet.

Festen i botaniska trädgården, börjande klockan 5 e. m., var höjdpunkten af hyllningen. En talrik skara deltagare var här samlad på den öppna planen framför Linnæanum, på hvars pelarprydda trapp-afsats en talarestol var upprest och musik, från Upplands regemente, utfördes. Talen inleddes af docenten Odelberg med ett lefve för konung och fosterland, hvarefter studentkårens vice ordförande, kand. E. Aurelius, talade för våren. Wennerberg hade nu anländt, tillika med kansleren, landshöfdingen m. fl. Uppmanad att taga plats på öfversta trappafsatsen, där stolar voro framställda och där han skulle hyllas af studenterna, trädde han i stället fram och stödde sig mot en af pelarne samt började tala. »Det var en gång på våren för ett halft sekel sedan, som jag första gången hade den utomordentliga fröjden att hyllas af Uppsala studenter» — så började han sitt tal och återkallade minnet af andra tider, då han här stått i kretsen af studenter. Hans tal rörde sig sedan om entusiasmen, den entusiasm hos ungdomen, som är drifkraften till allt stort och skönt. »Hvad vi gamla felat», sade han, »skall en ny generation af än bättre pojkar hjälpa upp. Ty jag har aldrig misströstat om att hvad de unga vilja, det drifva de också igenom.» Det allvarligt-fosterländska talet, hade följande gripande slut.

»Det var fordom en gammal god sed att åt en gammal förtjänt man reste hans anhöriga en grafhög, dit han bars in med alla sina dyrbarheter. I unge ha samlat och tagit vara på mina dyrbarheter, som voro spridda vida omkring, och därför tackar jag eder. Högen står färdig», sade Wennerberg med tårade ögon och af rörelse vibrerande stämma, »det återstår för den gamle att gå ditin. Jag är villig, om också ej färdig, därtill, och det skall bli mig en glädje att där drömma om att ännu finns förutsättningar för att Sverige skall bli ett stort land. Herren vare med eder! Gud välsigne er för de stora gåfvor ni gifvit mig.»

Studentsångarne samlades nu och tågade under afsjungande af »Sångarfanan», »Dåne liksom åskan» samt Wennerbergs »Hör oss Svea» upp mot platsen där Wennerberg stod, hvarpå doc. Odelberg höll ett anslående tal till honom. Wennerberg bars därefter på gullstol rundt platsen under afsjungandet af »Sjung om studentens lyckliga dag», då under tåget Wennerberg, svängande studentmössan, utbringade ett »lefve Uppsala studenter». Senare talade för Wennerberg, som likväl då aflägsnat sig för att anträda hemresan samma afton, Verner von Heidenstam. Det därpå följande öfliga talet för kvinnan hölls på vers af amanuensen G. Neander. Till sist höll, utom programmet, operasångaren C. F. Lundqvist ett varmhjärtadt tal till Uppsalaungdomen, slutande med att uppstämma »Du gamla du friska» besvaradt med väldiga applåder. Och så var denna oförgätliga majfest i Uppsala hufvudsakligen afslutad.

Musiklifvet i Vesterås.

Det är tyvärr icke alltför sällsynt, att landsortsstädernas musikintresse ej får något annat offentligt uttryck än genom frälsningsarmén och nykterhetsfolket; kyrkomusikens handhafvare som dock *har* en plats att fylla i det offentliga musiklifvet, förstår ej alltid att rätt begagna sin ställning och de resurser, hvaröfver han för-

fogar, eller saknar i öfrigt förutsättningar för att på sitt område göra någon insats af betydelse. Om det också på en ort finnes ett starkt och verkligt intresse för högre musikaliska uppgifter, förmår detta sällan göra sig gällande af brist på fullt kvalificerad ledning; men äfven om sådan erbjuder sig, inser hvar och en som är något förtrogen med förhållandena i en mindre stad, att en organiserad musikalisk lokalverksamhet stöter på rent otroliga svårigheter; äfven den mest nitiske ledare kan tröttna eller misslyckas i den vanskliga uppgiften att samla och sammanhålla de ofta mycket heterogena musikaliska krafterna.

Men finnes åter en tillräckligt stark och energisk musikalisk personlighet, som förmår väcka till lif det musikaliska medvetandet och den latenta konstkärlek, som åtminstone i gamla kultursamhällen icke är sällsynt, skall han kanske ha den glädjen att se förut alldeles okända musikaliska krafter träda fram och beredvilligt samla sig omkring honom. Och om han lyfter sin staf med vederbörlig energi, skall kanske ett ädelt musiklif växa fram lika oväntadt, som det flöt vatten fram i öknen, när Moses med sin staf rörde vid hälleberget.

Sådana musikaliska personligheter med särskild förmåga att väcka och samla, har Vesterås samhälle haft förmånen att besitta. Följden har också blifvit ett lokalt musiklif som utgör ett hedrande blad i det nittonde århundradets svenska musikhistoria. Sådana ledande personligheter äro *Rudolf Gagge* och *Josef Lind*.

Redan på 1830 och 1840-talen florerade musiklifvet i Vesterås, men på 1870-talet inträdde det i sin renässanceperiod därigenom, att Gagge, (för närvarande bankdirektör och några och 60 år gammal) samlade de tillgängliga krafterna till ett sångsällskap, som utförde arbeten för blandad kör och ensembler. Sällskapet tillväxte under den utmärkta ledningen; årligen gåfvos större konserter, ofta i domkyrkan, med körer och arior ur oratorierna »Paulus» och »Messias», Mozarts »Requiem», m. m. Redan år 1884 var det länge kända behofvet af en orkester fyldt, och det s. k. »lilla kapellet» bildadt, bestående af 3 första fioler, 2 andra, 2 altfioler, 2 violonceller, 1 kontrabas, 2 flöjter, 2 klarinetter, 1 fagott, 6 messingsinstrument och ett par pukor. På den första orkesterkonsertens program läsas namnen Haydn, Rossi, Gluck, Chopin och Bach; därjämte förekom en anonym komposition af dirigenten. Vid de sedermera årligen återkommande större konserterna utfördes sådana verk som Lindblads »Om vinterkväll», Rossinis »Stabat mater», bröllopsmarschen ur Midsommarnattsdrömmen, Södermans »Hjärtesorg», »Ett bondbröllop», »Elfkungens dotter» af Gade, m. m. År 1887 kände sig sällskapet starkt nog att i domkyrkan framföra Mendelssohns oratorium »Christus», som gafs två år å rad; efterhand fick man göra bekantskap med Griegs »Foran Sydens kloster», »Landkjendning», Södermans »Die Wallfahrt nach Kevlaar», Pugnos »La résurrection de Lazare», jämte delar af en hel mängd andra större musikverk, allt under bankdirektör Gagges insiktsfulla och intelligenta ledning. Vid sidan af dessa större konserter, som vanligen samlade en relativt stor publik, utvecklade sig ett musikaliskt-dramatiskt societetslif, i hvilket musiksällskapet under många år gjorde en utomordentligt viktig insats; genom dessa täta och omtyckta soaréer blefvo Vesterås-borna i tillfälle att stifta intim bekantskap med musikens mästerverk från skilda tider; därvid förekommo äfven föredrag med ämnen ur den lokala musikhistorien samt kompositioner af sällskapets medlemmar, främst dess humoristiske ledare.

Om Gagges oerhörda flit vittnar också musiksällskapets bibliotek, som i sig innesluter en mängd prydliga partitur, af Gagge med egen hand afskrifna, arrangerade eller af honom komponerade.

Omsider afmattades dock omkring år 1894 sällskapets lifaktighet, dels på grund af ledarens för annan verksamhet upptagna tid, dels af brist på röster. Gagge drog sig tillbaka. Men år 1897 fann emellertid sällskapet, hvars ordförande numera var en annan ifrig musikvän, landssekreteraren H. Uddén, en ny dirigent i den unge lektor Josef Lind, redan från det sydsvenska universitetet bekant för sina musikaliska intressen. Han var genast färdig att med brinnande ifver taga på sig alla dirigentskapets mödor och befanns utrustad med alldeles specifika kvalifikationer för att taga ledningen. Han lyckades åter samla och komplettera det spridda sällskapet och gaf år 1898 i domkyrkan i eget namn en konsert med bl. a. Cherubinis »Requiem» på programmet. Nu kom det åter entusiasm och lif i det rekonstruerade sällskapet och den ena stora konserten följde på den andra. »Die Wallfahrt nach Kevlaar», Normans »Humleplockningen», Schumanns »Ziguenarlif», Griegs »Landkjendning» och »Foran Sydens Kloster», Södermans Mässa, Gades »Elverskud», m. fl. kommo nu upp på repertoaren och fingo alla ett utförande, som fullt motsvarade musiksällskapets traditioner; lektor Lind ryggade ej tillbaka för så stora verk som Schumanns »Paradiset och Perin», (första delen) där Perins parti visserligen sjöngs af fröken Valborg Svärdström från Stockholm, men allt det öfriga utfördes af inhemska krafter. Konserten besöktes af musici från hufvudstaden och ägnades utförliga och smickrande recensioner i Stockholmspressen. Vid samma tillfälle utfördes äfven Beethovens femte symfoni. I april detta år utfördes, likaledes med biträde af fröken Svärdström, två gånger å rad, förra delen af Mendelssohns oratorium »Paulus», alltjämt under Josef Linds säkra ledning.

Om man betänker att musiksällskapet utgöres af omkring ett hundratal dilettanter och att domkyrkans akustik ej är tillfredsställande, måste denna såväl som de föregående stora konserterna anses som en musikalisk bragd. Det är att beklaga, att sällskapet tillsvidare åtminstone skall nödgas inskränka sin verksamhet, hufvudsakligen på grund af dirigentens å andra håll så starkt anlitade krafter. Lektor Lind är sedan förra året associé vid Musikaliska akademien. Han ifrar varmt för kyrkomusikens höjande och har utgifvit tvänne mässböcker.

I Vesterås kommer som bekant Kyrkosångens vänner att sammanträda i början af juni, hvarvid bl. a. kyrkliga musikfester komma att anordnas.

A. R.

Ur Gunnar Wennerbergs dagboksanteckningar

under en resa i Tyskland och Italien 1851—52.

(Forts. och slut.)

Dresden, den 9 november. Jag har varit i katolska kyrkan och hört den berömda musiken där. Rösterna, gosssopraner och basar, lägre och högre, voro utmärkt rena och fylliga. Oaktadt all ansträngning kunde jag, till min förvåning, ej märka någon alt- eller tenor-röst. Orgel-läktaren lämnade rum åt en liten orkester, som säkerligen bestod af utmärkta musici, ty utförandet var ypperligt. De kompositioner jag hörde voro åter af föga kyrklig anda och hade varit mera på sitt ställe i en konsertsal. Orgeln, som är af Silbermann, begagnades endast vid körens responsa, i hvilka de starka och klingande gossrösterna togo sig förträffligt ut. Isynnerhet var det ofta återkommande »Amen» enkelt och kraftfullt. Jag kände mig stundtals rörd nästan till tårar och benägen att hängifva mig åt en underbart mild och ljuf känslighet, som jag aldrig erfarit i våra svenska kyrkor. Men den föreföll mig tillika så veklig och sinligt angenäm, att jag blygdes för den. Den var icke andakt. Låg felet hos mig eller i själfva sättet för gudstjänsten? Det vet jag ej. Nog *kan* det *ligga* i sättet; och det *ligger* där säkert oftare än man vill erkänna.

Den katolska och den protestantiska kyrkotjänsten äro alltför skarpa motsättningar, att ej detta skulle vara fallet. Hvarföre är den förra mild till slapphet? Hvarföre den senare sträng till fulhet? Troligen därföre, att båda, under en ensidig uppfattning af Kristi lära, antagit en fiendtlig ställning mot någon viss själens verksamhetssfer och, liksom i ersättning, alltför mycket hyllat en annan. Då den katolska kyrkan, förtryckande den teoretiska verksamheten, gjort allt för att uppmuntra den estetiska; och denna, från att vara ett skönt och beundransvärdt barn, småningom urartat till ett enfant perdu, som nu som bäst håller på att ruinera den svaga och förlåtande modern; så har åter den protestantiska, sträf och obillig mot den estetiska verksamheten, från början bemödat sig att framdraga den teoretiska, som, ursprungligen en bonus alumnus, nu ligger i ständigt kif med alma mater. — Där den katolska kyrkan felar i ett för-mycket, felar den protestantiska i ett för-litet, och tvärtom.

— — den 11. Åter ett besök i katolska kyrkan! — Gossarne voro beundransvärda. En af dem sjöng en sopran-aria, visst icke ful, men... »dic quare hic!» Han hade förtjänt något bättre. Jag vände mig om, för att se på den lilla sångaren; men innan min blick funnit honom, fann jag mig själf helt hastigt returnerad af en galonerad kyrkstöt, som, med småmyndigheters viktiga min, sade: »das Herumsehen ist verboten». Kyrkstötarne i våra svenska landtkyrkor befatta sig ej med andra än dem, som äro för mycket sömniga. Här åter tyckes det som för stor vakenhet vore föremål för deras näpst. Emellertid var det ledsamt. Jag känner ett dubbelt nöje, om jag får se den som sjunger, när nämligen han sjunger väl, äfven om den musik, som föredrages, ej är dramatisk. Det gäller vid sång, liksom vid tal. — I katolska kyrkan befinner man sig på samma gång i en konsertsal och ett målningsgalleri; och gudstjänsten är öfverlastad af ceremonier. Det är illa. Men är det därföre rätt och bra att protestantiska templet ser ut som ett skolrum och att gudstjänsten där är beröfvad all ceremoni? Sådant ville Luther åtminstone ej ha det. Senare småreformatorer, som ej rätt klart vetat hvad de velat, ha gjort det till det uthus det i allmänhet är. Och musiken, visserligen vår tids viktigaste konstform, är den enda man ansett nödigt kvarhålla inom det kalla och hvitlimmade område, som vår likgiltighet och snålhet ej blygas för att benämna »Guds hus»; och den finnes där, men — som klockare. — »Dock den allrahögste bor icke uti de tempel, som med händer gjorda äro. Himmelen är mitt säte och jorden är min fotapall. Hvad hus viljen I då bygga mig, säger Herran.» — — Skulle någon missförstå mig så mycket, att han mot mig ville anföra dessa Stephani ord, så gör han illa, i händelse han i dem tillika ämnar uppleta ett försvar för våra protestantiska kyrkor i deras nuvarande skick.

Leipzig, den 16 november. På resan från Leipzig till Nürnberg sutto i samma kupé som jag tvänne herrar och en dam af spirituelt utseende och omkring 30 år, kunde jag tycka. Redan då jag steg i vagnen, var samtalet i full gång och svängde sig kring intet ringare föremål än själens odödlighet. Där stannade det dock ej länge. Inom en timma hade astronomi, teologi, kiromanti, musik och Louis Napoleon äfven blifvit skärskådade. Den ena herrn slutade sällan en mening, utan att ha citerat en rad ur Geibel, Chamisso eller Uhland. Den andras tal var en förunderlig sammanflikning af fraser, utsagda med en ton och en min, som hade de inneburit något djupt eller nytt. Damen talade lifligt och väl, men tycktes ha sitt nöje i att ständigt byta om ämnen. Då samtalet händelsevis eller genom hennes ledning öfvergick till teatern, afbröt hon plötsligt den citerande herrn, sägande: »låtom oss välja ett annat ämne! ni kunde lätt annars komma att yttra något mindre höfligt». Äfven mitt intresse väcktes nu, då jag hörde henne med en liten teatergest förklara att hon var fräulein Marra. Båda tyskarne utandades ett så väldigt »ah!» att rutorna i kupén blefvo helt immiga och äfven jag mindre sömnig, då jag fick veta att jag hade en primadonna bredvid mig. Naturligtvis kom nu åter teater och musik att bli samtalstema. Inom kort var Jenny Lind föremålet — ej för något exalteradt beröm, utan tvärtom för den mest obilliga och bitande kritik: »Hon var en obetydlig varelse, som hade svenska folkvisor att tacka för sin framgång i konsertsalen, Meyerbeers godhet för ryktet på scenen»... »hon var en intrigerande aktris, som med sin rikedom visste att genomdrifva sina nycker»... »hon var en pygmé mot Sontag, Persiani, Pasta, Grisi m. fl.»... »hon var utan djup känsla, men begåfvad med ett förståndets snille, som räddade henne vid alla svårigheter»... »sina brister förstod hon att begagna som förtjänster» o. s. v. Jag kunde, trots mitt bemödande, ej tiga längre. I nästa ögonblick voro Marra och jag i full och häftig dispyt. Den citerande herrn, som förut tagit Linds parti, fick nu hvila sig; och den andra, som aldrig hört henne, underhöll sig själf med en hop reflexioner angående skådespelarkonstens inverkan på allmänna sedligheten. Marra förklarade omsider sin ledsnad öfver att ha varit måhända för obillig, och jag min belåtenhet med att ha fått veta det Lind haft den oturen uppträda i Wien på samma teater, där hon (Marra) var engagerad. Samtalet blef snart helt fredligt igen, och, en gång indragen, fick jag fullt upp att göra med besvarandet af frågor rörande Sverige. Gustaf Adolf, Carl den tolfte, folkvisor, Frithiofs saga, våra björnar och romanförfattarinnor voro outtömliga källor för vårt »Hinundherreden».

München d. 20. Hörde jag *Cosi fan tutte.* De sjungande voro ingalunda begåfvade med utmärkta röster, men gåfvo sina partier utmärkt väl. Det rådde en sammanhållning mellan dem inbördes och med orkestern, som gjorde det hela *så* fulländadt, som man eljest får åtnöja sig med att tänka sig ett mästerverk. Och ett sådant är denna opera af första ordningen. Man anser i allmänhet att tre stjärnor utaf de Mozartska plejaderna lysa med en högre och mer strålande glans. Jag medger det. Men hvar finna ett mildare och behagligare sken än det, som sprider sig kring Cosi fan tutte? Finare, känslofullare och mer godmodigt humoristisk var väl aldrig Mozart än här. Och likväl gifves denna opera så sällan hos oss. Och hvarför? Den är ej kostsam att uppsätta. Den fordrar ingen stor personal: 3 sångare och 3 sångerskor äro nog. Man tror kanhända att den ej skall ge tillräckligt i kassan. Jag understår mig att vara af alldeles motsatt åsikt, om — nota bene — den inöfvas af sångarpersonal och orkester med intresse och kärlek. Den bör då i Stockholm kunna gifvas till och med bättre än här i München, emedan svenska scenen kan skryta af vackrare röster och vida behagligare och yngre sujetter.

Ett helt annat tyskt omdöme om Jenny Lind får man höra i det följande.

— — d. 27. Jag har varit hos Hausser, direktorn vid härvarande Konservatorium. Han är en äldre man af kraftfullt utseende med yfviga blonda lockar kring det öppna anletet. I åtbörder och sätt att yttra sina tankar påminde han mig mycket om Geijer. Han gaf mig åtskilliga upplysningar om härvarande musikanstalter och var mycket missnöjd öfver det obetydliga statsanslag musikakademien, i jämförelse med de öfriga konstakademierna, hade. Vår tids konstriktning kunde han ej lida och förklarade med mera vrede än ledsnad att inom kort man skulle få se all skön konst gå åt fanders. Jenny Lind talade han om med förtjusning och sade sig ej vilja göra henne den orättvisan att ens jämföra henne med någon annan nu lefvande sångerska. Hon står *öfver dem* i konsertsalen och *ensam bland dem* på scenen, sade han. Han tycktes höra till de per-

soner, som, af ifrande *för* ett godt eller *mot* ett ondt, blifva öfverdrifna både i beröm och tadel. Men, hur mycket mera sanning och heder ingår icke i dessas omdömen än i deras, som, till förmån för medelmåttan, uppsöka och framhålla hvarje fel hos det förträffliga och hvarje förtjänst hos det dåliga.

München, d. 28 nov. Hans majestäts födelsedag till ära gafs på kvällen *Antigone* med Mendelssohns musik, för första gången. Salen var praktfullt eklärerad. Främsta bänkarne af parterren voro lämnade åt orkestern, hvars vanliga plats nu intogs af den kring Bacchusaltaret församlade kören, motsvarande således den antika orchestra. Flera trappsteg högre upp var logeion, egentliga platsen för handlingen, och i bakgrunden scena, i början undandold af ett särskildt förhänge. Jag hyste långt för detta stora tvifvel om förträffligheten hos detta af så stridiga beståndsdelar hopsatta verk. Jag gör det ännu och med mera bestämdhet, sedan jag sett och hört det gifvas med all den omsorg och skicklighet, som tyckas karaktärisera de musikaliskt-dramatiska föreställningarne härstädes. Att Sophokles' Antigone är ett mästerverk, är redan längesedan afgjordt; att Mendelssohnska musiken till denna tragedi är förträfflig nekar väl ingen heller; men att båda dessa tillsamman utgöra *ett* konstverk eller äro sammansmälta till ett skönt helt, kan jag ingalunda medgifva. På kunglig önskan skref Mendelssohn sin musik; och gjorde det troligen bättre än någon annan skulle ha gjort, alldenstund han ej blott var en kompositör af första rangen, utan äfven en man af ovanligt goda klassiska studier. Men, lika visst som Antigone, då den af Sophokles författades, måste blifva antik, lika visst *måste* ock Mendelssohnska musiken blifva modern. Och, om den ej vore modern, hvad skulle den väl vara? — Antik? En sådan — jag är därom innerligen öfvertygad — finnes ej. Antik musik är ett uttryck, som innebär en motsägelse, såvida musik ur sin innersta kärna är en romantisk konst. Dessutom, hvilken olikhet i betydelsen af musik hos grekerna och hos oss! Hvarje musikalisk utstyrsel, som vi, med iakttagande af vår uppfattning af detta ord, vilja påhänga det grekiska sorgespelet, lärer väl svårligen kläda det bättre, än allongeperukerna under l'ancien regime klädde hjältarne från Troja. Den kontrast mellan antik poesi och modern musik, som alltså nödvändigtvis finnes i detta Sophokles-Mendelssohnska arbete, framträder minst skärande i recitativerna. Det är också helt naturligt. Fordringarne i allmänhet af recitativet äro nämligen inga andra än de grekerna *kunde* uppfylla och sannolikt uppfyllde på ett högst utmärkt sätt. Sången är här blott en metrisk deklamation och ackompagnementet endast en instrumental-interpunktion, själf utan nödvändigt inre sammanhang. Ja, det är rätt så. Detta hindrar ej dramat i dess fart och öfverensstämmer med det vanliga innehållet i körerna. Men, när gifver väl texten en billig anledning att låta sången öfvergå från denna raskt framåtilande och obundna deklamation till den mera periodiska och bundna, som vi kalla melodi? Eller, när gynnar någonsin den Sophokleiska versen en bestämd och koncentrisk rytm, så nödig, om melodien skall blifva klar och fattlig?

Wien, d. 19 december. Om aftonen var jag i en musikalisk »Privat-Verein», hvars medlemmar uteslutande sysselsatte sig med gammal god musik. Professor Fischhof, en af de mest betydande ledamöterna, införde mig. Det utgjordes af ungefär 30 personer. Kyrkliga saker af Arcadelt, Lotti, Morales m. fl. genomgingos och öfvades med berömvärdt nit. Utmärktaste sångerskan var en fräulein Bach, dotter till ministern. Hon sjöng en altsolo af sin store namne särdeles bra. På Fischhofs anmodan sjöng jag med i basen och fick till granne en äldre, mager man, som föredrog sin stämma sträft och fult, men med noggrannhet och intresse. Senare på kvällen blefvo vi bekanta. Det var den originelle musikvurmen och autografsamlaren Fuchs. Vid ett tillfälle, då jag snusade, berättade han att han ägde Mozarts snusdosa och omtalade vidare hvilken »ungeheur Verlust» han nyss fått vidkännas. Han hade nämligen lämnat dosan till en guldsmed, för att få en skruf i den fastsatt, och denne hade i sin »viehhische Gefühllosigkeit» slagit ut eller bortblåst det snus, som ännu fanns kvar och som utgjorde den märkvärdiga rest, som ej blef utsnusad af salig Mozart. Med tårar i ögonen och darrande röst utbrast han slutligen: »Jetzt kann ja kein Mensch mehr sagen was für einen Tabak der göttliche geschnupft hat!»

— — d. 22 fick jag höra den af wienarne själfva för bäst ansedda violinkvartetten. Trenne nummer gåfvos: 1) Kvartett af Hoven, en ung och lofvande musiker; 2) Kvintett (A-dur) med klarinett af Mozart; 3) dubbelkvartett (D-moll) af Spohr. Från början till slut utfördes dessa saker förträffligt; och jag märkte blott, under de korta uppehållen mellan styckena, obehaget af att mer än två timmar stå inklämd i en vrå af en kvalmig sal. Isynnerhet förskaffade mig första violinen och alten ett oförgätligt nöje. De talade så, som en som klart begriper och innerligt känner hvad han har att säga. Detta är ingalunda ett vanligt fall vid det musikaliska talandet; tvärtom hålles det blott som sådant tillräckligt tillfredsställande och man drager sällan i betänkande att ge det sitt lifligaste bifall, då det höjer sig till den slags formella vältalighet, som är de s. k. virtuosernas starkaste sida. Men hur tom är icke denna vältalighet och hur ovaraktigt dess intryck! Den är en »ljudande malm och en klingande bjällra», då däremot den, som uppkommer när en konstnärlig ande vet att göra den musikaliska bokstafven lefvande, är rik och nästan oförgänglig. Hur mångfaldigt kan icke t. ex. det lilla ordet: kom! utsägas och hur enfaldigt måste det icke skrifvas! Hur skiftande är det icke i verkligheten, allteftersom det kommer från en glad, vemodig, öm, vresig, liknöjd eller inställsam persons läppar och likväl hur enahanda på papperet! De flesta spela dock endast noter såsom noter; och blott dessa äro tillräckligt »svåra», och det lyckas exekutören att obehindradt och raskt framkasta dem, så öfverhöljes han af applådissementer. Af samma skäl borde man äfven beundra och prisa dem, som hastigt och felfritt kunde framrabbla »kusken och kuskyxan» och slika munvighetsprof. Man fäster i allmänhet för mycken vikt vid tankens *framställning* och för liten vid framställningens *tanke* eller hela dess inre betydelse. Man säger med förtjusning: »ej en enda not gick förlorad»; men man förbigår med likgiltighet om därvid hela meningen strök med. För att nu återkomma till kvartetten, från hvilken jag likväl endast i orden och ej i tankarne något aflägsnat mig, vill jag blott nämna att mannen, som skötte första stämman, lärer vara den, som besitter minsta färdigheten på sitt instrument, hvilket likväl icke förhindrar honom att af sina medspelare anses såsom den förnämste. Det hedrar dem.

1852 d. 29 jan. En ny opera af Verdi, *Stiffelio,* gafs i afton på »la Fenice». Den är komponerad på en högst egen och ovanlig text af ett vekt och religiöst innehåll. Titelrollen utfördes af Graziani mycket vackert. Han har en låg tenorstämma, mjuk och utmärkt ren. De öfriga sujetterna voro desamma jag lärt känna i Semiramis, men sjöngo i dag vida bättre. Hela den lilla operan är vacker och eger många nummer af den för nyitalienska operamusiken egendomliga sentimentalitet, som blott en obillig kan klandra. Den kan nämligen vara och är äfven ofta af en ren och ädel art, såsom t. ex. i sextetten ur Lucia. Och sådan uppenbarar den sig flerstädes i denna opera af Verdi, som, i händelse någon teater-direktion på andra sidan Alperna ser sig om efter någon modern italiensk musik för scenen, med skäl bör komma i gunstig åtanka.

— — d. 15 gafs i »Theatro di

Apollo» eller, som den fordom mer vanligt kallades, »Tordinona», Mercadantes *Giuramento*. Den gafs rätt bra. Förtjänsten häraf tillkom isynnerhet primadonnan Alajmo, en god sångerska och högst utmärkt skådespelerska från teatern i Palermo. Orkestern spelade slarfvigt, om ock icke till den grad som i Venedig. Det är, i allmänhet sagdt, icke i solo't och körerna som man får anledning att beundra italienska sången och dess verkliga företräden, utan i ensemblesaker och recitativet. I arian, romansen och cavatinan märker man sällan den fulländning och innerlighet i föredraget, som är tämligen vanlig hos de bästa sångarne och sångerskorna norr om alperna, måhända därföre att solo't merendels är af öfvervägande lyrisk natur och just det dramatiska utförandet bäst passar tillsamman med italienska sångsättet; körerna äro hvarken tillräckligt stora eller nog omsorgsfullt inöfvade för att mäta sig med ens de vanligaste på tyska teatrarne: däremot äger nästan alltid en duett, trio, kvartett o. s. v. på italienska scenen en samklang och en så naturlig och lefvande friskhet, att man, äfven då själfva kompositionen är obetydlig eller till och med klen, utan saknad tänker tillbaka på klockspel eller konstgjorda blommor, som förr förtjusat en; och hvad recitativet ändtligen beträffar, så måste jag tillstå att jag först här funnit det vara en lefvande och oumbärlig beståndsdel i operan. Här — i recitativet — visar sig hastigast och mest påfallande huruvida den sjungande besitter något dramatiskt anlag eller ej. I senare fallet förvärras merendels det onda genom bemödandet att med röstens styrka eller klangfullhet ersätta bristen på naturlig och omväxlande deklamation. Recitationen blir så en i högsta grad tillkonstlad och osammanhängande *sång;* och själfva sången monoton och ful, då den, till följd af recitativets väsende, måste sakna melodi. Den röst, italienaren använder här, ligger vida närmare intill tal- än sångrösten; den kan följaktligen med mer tydlighet, färgskiftning och naturlighet återgifva längre och omväxlande ordsatser. Någon gång närmar han sig ett tillbörligt »arioso» eller blir föredraget mera sjungande, men oftare får man höra honom använda ett rent »parlando», utan alla quasibestämningar. Att återge orden rätt och begripligt är honom hufvudsak; och detta är äfven kompositörens hufvudsakliga mål vid skrifvandet af ett recitativ, skulle jag tro. Där största vikten lägges vid tonsatsen och icke vid ordsatsen, blir recitativet, såsom sådant, förstördt. Detta gäller nu egentligen om det s. k. enkla recitativet, som både är det äldsta och det af italienarne mest använda, men i betydlig mån äfven om det ackompagnerade och taktmessiga. Det gäller äfvenså företrädesvis om komiska operan, men i hög grad också om den heroiska och romantiska. Blott ett exempel! Att Gluck är en mästare i recitativet nekar säkert ingen. Låt någon föredraga Agamemnons härliga aria: »O Artemis» och vid de i densamma förekommande recitativerna begagna sig af det hos oss och tyskarne vanliga recitationssättet, nämligen med sångröst; och jag frågar med tillförsikt, om det ej nödvändigt måste bli tvunget, liflöst, fult. — — Det är onekligen en stor fördel för den italienska sångaren att recitativet har ett motsvarande musikaliskt element inom själfva folklifvet, att det hos honom ej blott förekommer som konstyttring, utan äfven i alldagliga sammanlefnaden visar sig som en nationel egendomlighet. Jag har ofta varit i tillfälle att höra huru vid lifligare samtal eller under upprörd sinnesstämning de sista stafvelserna eller orden i hvarje sats uttalas på ett sätt, som tydligt påminner om de vanliga tonfallen i recitativet. Mellan uppretade och grälande gondolierer i Venedig var det till och med vanligt att hela satser framsades recitativiskt; och de kringståendes då och då i korus yttrade: »che cosa?» . . . »va via»! . . . »brutta bestia!» . . . »benissimo!» . . . o. d. föreföllo mig rätt ofta, genom ett märkbart, om ock alldeles omedvetet, iakttagande af den talandes slutton, som de korta och bestämda ackordanslagen af orkestern, vid ett recitativ på scenen. Emilio del Cavalieres uppfinning af denna musikform bestod väl egentligen däruti, att han från gondolan och barcan, där den lefde ett friskt men rått naturlif, inflyttade honom på scenen och där öfverlämnade honom åt en högre konstutveckling. — Folkvisan ligger skandinavernas musikaliska naturanlag icke närmare än recitativet italienarnes.

Rom d. 8 mars. Jag har från en god plats inom Sixtinska kapellet åhört *Palestrinas* »*Fratres ego enim*» och *Baï's* »*miserere*». På den förres grafsten i Peterskyrkan står »Musicæ princeps». Han förtjänade den benämningen. Kyrkomusiken hade vid hans tid så förfallit och urartat till kanoniska konstmakerier, att påfven Marcellus den andre beslöt att med bannstrålen drifva den ur helgedomen. Palestrina — eller, enligt en annan berättelse, påfliga kapellmästaren Animuccia — bad då att, innan denna hotelse sattes i verkställighet, ett försök måtte få göras, att i en renad och äkta kyrkostil uppföra en ny mässa. Detta beviljades och påskdagen 1555 uppfördes den tjugusexårige kompositörens »missa papæ Marcelli», som helt och hållet återförsonade påfven med kyrkomusiken. Palestrina kan och bör ännu i dag uppträda som reformator. På 1550-talet hade han att bekämpa en ensidig förstånds-riktning inom den andliga musiken, på 1850-talet skulle han få att strida mot en lika ensidig känslo-riktning inom densamma. Denna hotas väl ej nu, oaktadt den förtjänar det, af någon bannbulla, förmodligen därföre att den ej fått göra sig gällande inom påfliga kapellet, som strängt håller sig kvar ej blott vid reformatorns och hans efterföljares verk, utan också vid det gamla och förträffliga sättet att återgifva desamma. Och således ger kyrkans öfverhufvud föga kunskap om och anledning till klagan öfver det nya förfallet. Men hurudant är kyrkosångens tillstånd *utom* sixtinska kapellet, i den öfriga katolska världen? Uselt, så vidt jag lärt känna det. Den mest omtyckta musiken röjer en världslig och ytligt-känslosam anda och, om man någon gång får höra en komposition af de allvarligare och äldre mästarne, så föredrages den på ett sätt, som ger tillkänna att sångarne antingen icke vilja eller icke kunna fatta den. Och hurudan är den hos protestanterna? Snarare ingen, än dålig.

Påfliga kapellet lärer visserligen nu icke vara så förträffligt, som i forna tider; men säkert är, att det för mig var tillräckligt utmärkt, för att sätta all den kyrkomusik jag förut hört i den djupaste skugga. Tvänne hufvudorsaker för den utomordentliga verkan det åstadkommer äro onekligen: valet af kompositioner och sättet att sjunga. *Det förra* inskränker sig till de gedignaste arbeten i den Palestrinska kyrkostilen, arbeten, i hvilka den strängt allvarliga andan, den sublima enkelheten och de med arkitektonisk noggrannhet och fasthet sammanfogade tonmassorna återge en bild af den kristna kyrka, som fostrat dem. Den omedelbara följden af treklanger, den nästan fullkomliga frånvaron af dissonanser, stämmornas underdånighet under det hela och likväl sinsemellan orubbliga själfständighet, den skenbara bristen på harmonisk rikedom och melodiernas kärfhet göra dessa sånger till mönster i den rena kyrkostilen. Och frågar mig någon om jag då anser alla dessa nyss uppräknade egenskaper, som från andra och vanligare synpunkter sedda äro nästan lika många brister och fel, för väsentliga eller nödvändiga beståndsdelar i en god kyrkomusik, så tvekar jag icke att svara: ja. — Kyrkan är till för alla, utan afseende på den olika grad af bildning hvar och en äger. Kyrkosången bör likna henne häruti och således framstå för den obildades känsla lika enkel och rörande, som för den bildades förstånd djup och kraftfull. Den bör, med ett ord, gestalta sig efter det gudomliga ord den tjänar. Men, hvilken kyrkomusik uppfyller väl denna fordran i dess helhet så, som de äldre mästar-

nes kring medlet af sextonde århundradet och företrädesvis Palestrinas? Icke en gång Bach's och Händels, oaktadt dessa mästares andliga kompositioner i kraft, allvar och djup väl kunna sättas främst bland alla tiders. Men andlig och kyrklig, ehuru hvarandra närstående begrepp, äro ingalunda enahanda; det förras omfång är betydligt större. Lika ensidigt och orimligt det därföre skulle vara att vilja sätta Palestrina öfver Bach eller Händel *i andligt-musikaliskt afseende*, eller ens jämte en Mozart eller Beethoven *i rent musikaliskt*, lika ensidigt och orimligt anser jag det vara att förneka honom företrädet framför dessa och senare kompositörer ur *kyrkligt-musikalisk synpunkt*. Härtill bidrager i väsentlig mån formen, oaktadt allt hvad man vid densamma tror sig ha skäl att anmärka. Visserligen hafva senare tider utbildadt denna till en ojämförligt större frihet, skönhet och rikedom, än den ägde på Palestrinas tid. Men bör denna nya prägel därföre sättas på vår tids kyrkosång? Eller, är det gifvet att denna skönare form, inpassad på ett redan bestämdt innehåll, skall, med bortskaffande af den gestalt detta en gång förmått gifva sig, återgifva det på ett bättre, ett mer passande sätt. Jag tror det ingalunda. Fenelon och Petrarca stå i formelt hänseende vida öfver Moses och David; men hvem vill väl påstå att skapelsehistorien skulle taga sig bättre ut i en »Sermons» retoriska och afrundade perioder än i sitt eget prägnanta och knagliga språk, eller att den lågande andakten i psalmerna skulle framträda härligare, om den ikläddes sonettens snörlif? Det är med formen i den Palestrinska kyrkosången som med språket i Bibeln eller Lagboken. Det är lätt att hitta på ett vackrare och språkriktigare uttryck för meningen, men svårligen ett kraftigare och enklare. En förändring skulle så bli en försämring, ty motsvarigheten mellan innehåll och form skulle ju bli mindre. — Men, samma innehåll, som lifvade Palestrina, då han skref sina »Missæ», är ju ofta och nästan ordagrant begagnadt af senare kompositörer och af de allrastörste bland dem: Mozart har ju skrifvit t. ex. ett »Kyrie», Haydn ett »Agnus Dei», Beethoven ett »Miserere», Cherubini ett »Hostias», Rossini ett »Stabat» o. s. v. Stå nu alla dessa efter och under Palestrinas arbeten öfver samma texter? — Må den, som vill göra mig en så obehaglig fråga, skaffa sig tillfälle att i en kyrka höra, efter hvarandra, en sång af Palestrina och en dylik af någon bland de nämnda mästarne och sedan på sitt samvete säga hvilkendera af dessa han ansåg mest och bäst motsvara sin uppgift, den nämligen att vara *Kyrkomusik!* — — — Hvad nu åter *det senare*, eller sättet att sjunga, beträffar, så är det lika egendomligt och för en kyrkosång passande som formen. Utaf alla de tekniska färdigheter, som en god metod kan bibringa sångaren, är blott ett helt ringa antal här användt eller åtminstone mer märkbart. Till detta höra företrädesvis följande: angifvandet, uthållandet och det kvantitativa förändrandet af tonen, men alla dessa utbildade till en förvånande fullkomlighet. En renare intonation har jag aldrig hört. Andhämtning kunde jag aldrig märka med örat, men stundom med ögat. Såsom ett bevis på förmågan af att »sostener il tuono», vill jag nämna, att den till mig närmast stående bassångaren — afståndet var ej 5 alnar och jag följde hans sång med den mest ansträngda uppmärksamhet — under hela Bai's miserere *aldrig* hämtade andan annars än vid förekommande pauser. Men det utan gensägelse underbaraste vid denna sång är utförandet af »crescendo» och »diminuendo». Kan detta senare någonsin med skäl kallas »morendo», så är det här. Det klingar icke som ett pianissimo eller som en följd af ett svagare angifvande af tonen, utan som ett småningom skeende aflägsnande af en stark sång, så att man till slut tycker sig höra en kör ur fjärran rymder. Jag hade svårt att tro att de ljud jag förnam uppkommo från ett så nära mig beläget ställe. De hade ingen likhet med de toner, som angifvas »sotto voce» och alltså blifva, i afseende på klangen, dunkla och liksom frambragta med sordin; de voro tvärtom ovanligt klara och bestämda och, detta oaktadt, knappt hörbara mot slutet af ett diminuendo. Utom dessa egenskaper besitter äfven denna sång ett par andra, visserligen af mindre betydenhet, men tillräckligt ovanliga för att genast bemärkas: den ena, att vid vissa ställen plötsligt lösgöra sig från takten och antingen genom ett ritardando eller ett accelerando återgå till densamma igen; den andra, att återgifva likadana notfigurer i de olika stämmorna med noggrant iakttagande af den figuren först angifvande stämmans föredrag. Om den förra egenheten, som troligen har sin upprinnelse från ett försök att äfven i rytmiskt afseende rätta sig efter textens innehåll, har jag ej något beröm att meddela; den verkade i allmänhet störande och förflyttade beundran öfver sången till sångarne, som med sådan enighet och jämnhet kunde verkställa denna traditionella »esspressione». Den andra åter är allt lof värd och är isynnerhet för den, som känner kompositioner förut eller vill uppfatta sången ej blott i dess helhet, utan äfven i dess särskildheter, högst intressant. — Utom Palestrinas »fratres ego enim» gafs, som jag redan omnämnt, ett »miserere» af Bai. Omkring hundrade år yngre än Palestrina, är han den enda nyare mästare, hvilken den äran vederfarits att af påfliga kapellet få en sin komposition antagen. Fordom sjöngs i dennes ställe på »Giovedi santo» ett miserere af Alessandro Scarlatti. Bai's verk var vackert och sjöngs härligt, liksom Palestrinas; men den mängd af rytmiska »espressioni», som förekommo, gjorde det åtminstone för mig mindre storartadt och enkelt än den andra sången.

— — d. 20. Ofta har jag hört det lägre folket i och omkring Rom sjunga visor. De ha alltid utmärkt sig för en viss vemodighet, som ej är mycket olik den, som råder i våra folkvisor. Ordens innehåll, ehuru de italienska merendels förekomma mer sentimentala och mindre naiva, har äfven släkttycke med det i våra och öfvergår ej sällan, liksom hos oss, i en religiös lyrik. Åtskilliga har jag tecknat upp. Se här en för i dag, som en liten 10-årig cicerone sjöng för mig* på ruinerna af Titi thermer:

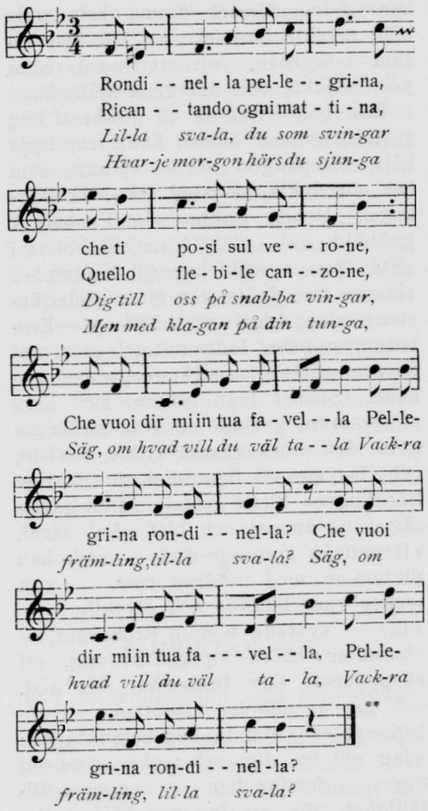

— — d. 6 maj. På »theatro Argentina» hörde jag Verdis *I due Foscari*. Första akten är vacker och hela operan väl en af hans bättre. Coletti var lycklig så i sång som spel. Orkestern slarfvade; det är nästan en nota characteristica för densamma i

* Jag hörde den sedan sjungas kring Florenz och Milano af vetturiner.

** Ackompagnemanget till denna sång är, som man ser, lätt att finna med användande efter upptakterna af B-durs septimackord och därefter treklang skiftevis. Den svenska öfversättningen är af annan hand än Wennerbergs.

Red.

Italien, liksom för ensemblesången att den är förträfflig. På ett par ställen i operan, där melodien var omtyckt och hunnit blifva populär, sjöngo åhörarne med, tämligen allmänt, utan att det tycktes väcka något missnöje eller ens undran.

Följetong.

Johann Jakob Froberger.

En gammal musikers växlingsrika lefnad.

(Forts. och slut.)

Knappt inkommen hör han de sista tonerna från orgeln aftyna. Aftonbönen var slutad, och folket gick ut ur kyrkan. Froberger kastade sig ned på gången, och utgöt sitt hjärta i en bön till Gud, som räddat honom från att omkomma i vågorna, samt öfverlämnade åt försynens nåd att mildra hans öde. Under denna brinnande bön, märkte han icke att han var ensam i kyrkan, och att ljusen redan voro släckta och dörrarna stängda.

Han bad ännu, då en gubbe af hög gestalt, hvilken åldern ännu icke hade böjt, föregången af en tjänare som bar en lykta, nedsteg från orgelläktaren. Denne gubbe såg Froberger knäböjd, och gick fram till honom: »Stå upp» — sade han till honom — »ingen får dröja här efter gudstjänstens slut; begif er härifrån!» Froberger uppsteg långsamt och gick mot dörren, ditåt den stränge gubben pekade. Skenet från lyktan, sam bars af tjänaren, kastade en svag stråle genom det mörker som fyllde kyrkan, och belyste ett ögonblick den fattige främlingens bleka gestalt. Den gamle såg hans ångest och blef rörd däraf. »Hvarifrån kommer du?» — sade han till honom med mildrad röst, — »du tyckes vara lidande och olycklig.» — »Ja» — svarade honom Froberger, — »banditer hafva utplundrat mig, ett skeppsbrott har fullbordat min nöd, och jag är alldeles utblottad.» Gubben syntes tviflande; han betänkte sig: »Jag vill tro dig, och tycker synd om dig» — fortfor han — »en egen tillfällighet gör att jag kan hjälpa dig. Jag är orgelnist i denna kyrka; min orgeltrampare har i går lämnat sin tjänst, vill du hafva hans plats?»

Vid detta anbud, hvars sällsamhet ingen annan än vår olycklige skeppsbrutne kunde fatta, skakades Froberger af en darrning, som genomträngde hela hans kropp.

Den man, som tilltalade honom var Christoffer Gibbons, orgelspelare hos Carl II, tjänstförrättande orgelnist i Westminster, och musiklärare vid universitetet i Oxford. Ett ögonblick föll Froberger på den idéen att namngifva sig; men han visste att den gamle orgelspelaren var misstänksam och afundsjuk. Han tog sig till vara, och, i det utblottade tillstånd hvari han befann sig, skattade han sig lycklig att få mottaga Gibbons anbud, i hopp att framdeles den ringa befattning han åtog sig, skulle lättare sätta honom i stånd att göra sig känd; han följde genast sin nye husbonde, och började dagen därpå sin befattning.

Gibbons, som för öfrigt var häftig och svår att göra till nöjes, fann att främlingen skötte sin tjänst med omsorg. Men om den gamle orgelspelaren hos konungen af England, musikläraren vid universitetet i Oxford, var nöjd med sin orgeltrampare, så var orgelspelaren hos kejsaren af Österrike och orgelnisten i katedralen i Wien, nyss blifven orgeltrampare, icke nöjd med sin patron. Han fann hans stil föråldrad och hans modulationer tvungna, samt att inspiration felades honom. Otaliga gånger var han på väg att aflägga sitt incognito, svinga sig upp på bänken framför klaveret och fylla kyrkhvalfven med en dånande improvisation; men fruktan att icke uppfattas af någon annan än sin afundsjuke förman, att blifva bortkörd från sin tjänst, att för alltid förlora sin bergning, huru usel den än var, hade alltid hållit honom tillbaka, och han fortfor att sköta sitt maskinmessiga yrke, sitt lastdragaregöromål. Men det kom en dag, då den föraktade orgeltramparen skulle resa sig ur sitt förnedrande slafveri, och låta se Froberger, afkastande den förhatliga mask under hvilken han var nära att kväfvas.

Carl II skulle förmäla sig med Katharina af Portugal. Stora fester anordnades på hofvet. En präktig orgel, byggd för detta tillfälle hade blifvit uppsatt i ett af palatsets gallerier. I detta galleri skulle en stor bankett gifvas, och Gibbons inviga det nya instrumentet. Morgonen på denna högtidsdag tillsade Gibbons sin orgeltrampare att han skulle följa honom till hofvet, och att han skulle kläda sig i sina bästa kläder. Froberger insåg att på denna dag skulle hans befrielsetimme slå. Inför detta glänsande hof, inför detta lysande auditorium skulle han få tillfälle att göra sig känd.

Konungen och drottningen, åtföljda af hofvet, inträdde i festivitetssalen. Gibbons börjar en improvisation, hvartill han förberedt sig flere dagar förut. Man tystnar för att lyssna; man beundrar orgelns vackra och fylliga toner, det fullkomliga arbetet af en förträfflig byggmästare. På en gång, midt uti en ståtlig sats, på hvars effekt Gibbons gjort sig de största förhoppningar, — förstummas orgeln plötsligt, och man hör endast de halfkväfda lämningarna af toner, som suckande bortdö.

Under det att det öfverraskade auditoriet tillskref detta afstannande någon tillfällig brist i orgelverket, anar Gibbons ensam ett förräderi, störtar in i verket till bälgarna, och finner Froberger helt lugn stående framför de orörliga tramporna. Öfverväldigad af raseri gifver han honom, under gräsliga hotelser, ögonblicklig bestraffning. Men Frohberger hade just beräknat detta. Han fördrager utan att beklaga sig gubbens vrede och skymfande behandling, tränger sig fram till orgelfasaden och sätter sig i besittning af de båda klaveren, på samma gång som en tillhands varande stark medhjälpare på hans vink förser verket med en tillräcklig portion luft.

I denna stund återfinner Froberger sig själf, sådan som han var vid det kejserliga hofvet i Wien; den eld, som inom honom glödde under askan, flammar upp och strålar i den härligaste låga. Den lydiga orgeln fogar sig villigt under hans elastiska fingrar; hans rörliga fötter komma de bullrande pedalstämmorna att darra; ädla och storartade idéer utgå, den ena efter den andra, ur hans brinnande hufvud; klaveret låter förnimma tusentals harmoniska kombinationer; toner fulla af eld och lif likasom tränga sig om hvarandra i den vidsträckta salen.

Åhörarne äro utom sig; Frobergers geni har framstått på en gång i all sin glans. De, som i Wien eller Dresden hört honom, igenkänna denna mäktiga inspiration, denna konst — den han fått ärfva af sin lärare Frescobaldi — att för örat göra behagliga de djärfvaste dissonanser. Den arme Gibbons är glömd, och Froberger, kallad inför konungen, måste redogöra för sitt oväntade uppträdande, och, liksom hjälten i en roman från chevaleriets tider, berätta om de besynnerliga äfventyr, hvilka fört honom till detta hof. På konungens befallning framföres en klavecin, och Froberger, nedstigande från sin upphöjda plats vid orgeln, förtjusar vid detta ringare instrument, genom ett spel fullt af behag, de åhörare, hvilka han nyss genom orgelns mäktiga stämmor satt i häpnad och beundran. För att visa det värde, konungen satte på honom, skänkte han honom på stället en gyllene kedja, den han själf hängde omkring hans hals.

Från detta ögonblick blef Froberger mannen på modet. Hela världen ville se och höra denne ryktbare musiker. — — —

Han skulle lätt hafva kunnat, som hans landsman Händel gjorde, kvardröja i England, och där befästat sin ära och lycka; men det synes som en ond ande alltid vilseledt honom och jagat honom från den ort, dit hans goda genius haft så mycken möda att föra honom. Efter flere års vistande i London, längtade han att återse Wien, rik på det nya rykte, han

här förvärfvat. Men detta medföljde honom icke länge. Han ankom till Wien, där mycket hade förändrat sig. Oaktadt han bar titeln af kejserlig orgelnist, blef han icke inbjuden att låta höra sig på hofvet. Han anhöll fördenskull om sitt afsked, hvilket beviljades honom i de mest smickrande ordalag, och åtföljdt af de ärofullaste hedersbetygelser; men det var och förblef ändock en reträtt. Inseende att det icke mera fanns rum för honom i denna stora stad, vittne till hans första triumfer, lämnade han Wien djupt nedslagen, och drog sig tillbaka till Mainz, ständigt saknande bullret af bravoropen, hofvets glans, monarkens ynnest och detta bedårande mängdens bifallssorl, som åtföljer framgången. Han tillbringade sin tid med att uppsätta sina memoirer och ordna sina kompositioner, som efter hans död utgåfvos och blefvo mycket eftersökta.

Musikpressen.

Expeditionen af tidskriften »Ljus» har utsändt:

Svensk Sång N:o 19, innehållande för piano: Alb. Rochmann: Gazellen, H. P. Johnsen: Sonat (forts.) — Sång: Folkvisa och folkdans; Eduard Du Puy: Visa den förste maj 1797; Lappvisa — N:o 20: för piano: O. Jespersen: Latter-Polka; 4:händigt: Edvard Brendler: Allegro; sång: Du Puy: Lappvisa (forts.); Folkvisa och folkdans.

Litteratur.

Från Breitkopf & Härtels förlag, Leipzig, har utsändts:

Zeitschrift der internationalen Musikgesellschaft. Jahrg. II H. 8. Maj 1901. Innehåll: Zur Nachricht; Beihefte der intern. Musikgesch.; O. G. Sonneck (New-York): Alte Musik in altem Gewande; W. Barclay Squire (London): An Elegy on Henry Purcell; Ch. Maclean (London): Sir John Stainer; G. Capellen (Osnabrück): Nachtrag zum »Vorschlag zur Vereinfachung des Systems der Versetzungszeichen»; Aufführungen älterer Musikwerke etc.

Aug. J. Wolff & C:os Annoncebureau, Köpenhamn, har utsändt

Blad katalog og Avertissements-Taxt. 1901.

Aug. J. Wolfs Annoncebyrå är en stor och ansedd affär, grundad 1858. Taxan, som upptager all världens tidningar och tidskrifter, inledes med en uppsats: Lidt om offentlighed i Handel.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. teatern. Maj 15. R. WAGNER: *Valkyrian* (Siegmund: hr Axel Nordqvist, gäst; Sieglinde: fru Lindberg, Fricka: fru Jungstedt; Hunding: hr Elmblad) — 16 LEONCAVALLO: *Pajazzo* (Canio: hr Herold, gäst); MASCAGNI, *På Sicilien* (Turiddo: hr Herold) — 17 GOUNOD: *Romeo och Julia* (Julia: frk Carlström, deb.) — 18, 24 WAGNER: *Lohengrin* (Lohengrin; hr Herold; Elsa, Ortrud, fru Östberg, frk Hulting; Telramund, härroparen: hrr Söderman, Grafström) — 19 BOITO: *Mefistofeles* — 20, 25 BIZET: *Carmen* (Carmen: frök. Edström; Don José: hr Herold) — 22 GOUNOD: *Faust* (Faust: hr Herold) — 23 kl. 1/2 2 *Pressens veckas invigningsfest.* 1 K. Valentin: Festspel för ork.; 2 o. 3 Festtal af hrr Ernst Beckman o. H. Wieselgren; 4. W. Peterson-Berger: Introduktion och slutscen ur musikdramat »Ran»; 5 Sånger af en utvald studentkör, dirigent: hr Hedenblad; 6 A. Hallén: Sång till våren, för soli (fru Hellström, hr C. Lejdström) kör o. ork., ur operan »Valborgsmässa»; 7 W. Stenhammar: Två visor ur Runebergs »Idyll och epigram» för sopran (fru D. Möller) och ork.; 8 Jean Sibelius: Två legender för ork. a) Tuonelas svan, b) »Lemmenkainen drager hemåt»; 9 WAGNER: »Gudarnes intåg i Valhall», slutscen ur musikdramat »Rhenguldet» för soli och ork. (Woglinde, Wellgunde fru Östberg, frk Hallgren; Fricka och Flosshilde: frk Edström; Wotan: hr Wallgren, Froh o. Loge: hr Malm) Dirigenter: förste hofkapellm. C. Nordqvist, hofkapellm. R. Henneberg; kapellm. A. Hallén, V. Stenhammar, dr. K. Valentin. Orkester: k. hofkapellet; kör: k. teaterns körpersonal.

Vasateatern Maj 14—31 CH. LECOCQ: *100 jungfrur,* opera buffa i 3 akter af Clairville, Chivot & Duru. Öfvers. af E. Vallmark. (Gabrielle, Eglantine, Fanny: fru Meissner, frkn Grönberg, Berentz; Poulardet, Jonathan, Brididick, Anatole, Crockley, Thompson, en magistratssekreterare: hrr Strömberg, Ringvall, Schücker, Adami, Bergström, Svensson, Ander).

Musikal. akademien. Maj 19. Matiné af SÄLLSKAPET FÖR SVENSKA KVARTETTSÅNGENS BEFRÄMJANDE. Biträdande körer: Kvartettsångarförbundet, Uppsalastudenter, medlemmar inom sällskapet m. fl.

En rättelse i föregående repertoarlista måste här göras, i det uppgiften om att »Figaros bröllop» uppfördes d. 11 maj annulleras. Ändringar af program och slutligen i sista stund inställande af aftonens föreställning förorsakade misstaget. I »Valkyrian» d. 15 maj tog hr Forsell afsked af en honom alltid gunstig publik, som också nu bragte honom en rik hyllning af inropningar och lager. Nya för aftonen voro fru Lindberg i Sieglindes parti, som fick ett så vokalt som dramatiskt lyckadt utförande, samt hr Axel Nordqvist som Siegmund, hvilken rol han sjöng på tyska, instuderad ute i Tyskland. För att vara ett första offentliga uppträdande kan det betecknas som ganska tillfredsställande. Rösten äger både friskhet och styrka, och den dramatiska framställningen var erkännansvärd. Hr N., son till hofkapellmästaren Conrad Nordqvist, har äfven en för scenen god apparition. — Hr Herolds gästspel har fortsatts och afslutats med samma stora framgång, som förut. — Invigningen af »Pressens vecka» skedde i närvaro af konungen och kronprinsen samt prins Gustaf Adolf, hertiginnan af Dalarne och prinsessan Ingeborg. Kungssången uppstämdes af orkestern och många bland publiken vid de kungligas inträde. Om programmet få vi helt kort yttra oss. Förspelet, anfördt af komponisten dr Valentin, hade till mått »Frihet bor i nord, Här vårt fria ord Städse upp sig svinge, Svenskt i ton det klinge» och hade en liflig melodisk karaktär, hvilket äfven kan sägas om hr Halléns af honom själf dirigerade ensemble ur hans nya opera. Hr Stenhammars vackra sånger, talangfullt föredragna af fru Möller under komponistens dirigentskap, slogo mycket an. Musik i nyare stil var Peterson-Bergers ur hans opera »Ran», mera svårförstådd utan scenisk framställning. Sibelius' »legender» äro mera instrumentalt intressanta än musikaliskt fängslande. Slutnumret ur »Rhenguldet» gjorde stort intryck och fick ett godt utförande. Föreställningen i sin helhet, talen inberäknade, var utmärkt lyckad.

På Vasateatern ger »100 jungfrur» goda hus. Fru Meissner och frök. Grönberg äro utmärkta i sina roler och hr Strömberg är ogement lustig, som vanligt. En hvar gör för öfrigt sitt bästa.

Matinén af Sällskapet för svenska kvartettsångens befrämjande var talrikt besökt och hedrades med närvaro af konungen, som hälsades med kungssången af den väldiga kören, då han inträdde i logen. Programmet upptog endast sånger som sällskapet belönat eller utgifvit och de vunno till största delen stort bifall. De voro: F. Berwald: Serenad, Myrberg: Röster i skogen, Widéen: Dalmarsch, Peterson-Berger: På fjället i sol, dessa sjungna af Kvartettsångareförbundet under hr Ullstedts ledning; vidare: H. Palm: Under rönn och syrén, Peterson-Berger: Husarvisa, Em. Sjögren: Vårluft, sjungna af en mindre Uppsalakör, samt slutligen: A. Kull: På vakt, G. Kallstenius: God natt, Widéen: Bacchanal, utförda af sällskapets medlemmar m. fl.

Musiknotiser

från hufvudstaden och landsorten.

Kgl. Teatern gaf d. 25 maj sista föreställningen under säsongen. Hr John Forsell har definitivt afsagt sig fortfarande engagement vid teatern.

Den näst sista föreställningen gafs till förmån för kgl. hofkapellets pensionsinrättning, då »Lohengrin» uppfördes med herr Herold, som vid detta tillfäll efterskänkte sitt honorar.

Danske operasångaren Herold, som under sin härvaro utnämnts till kungl. dansk kammarsångare har mot slutet af sitt gästspel här af vår konung fått emottaga medaljen »Litteris et artibus».

Vid senaste representationen af »Carmen» öfverlämnades till hr Herold

efter andra aktens slut en präktig silfverpokal med inskription från k. teaterns artister. Gåfvan öfverlämnades af intendenten Elmblad, som därvid tolkade gifvarnes tack för artistiskt gästspel och godt kamratskap samt önskade honom välkommen åter.

Stipendier åt tonsättare. På Musikaliska akademiens förslag har k. m:t medgifvit att musikidkarne R. M. Liljefors och O. J. M. Morales må ytterligare ett år åtnjuta stipendium med 1,000 kr. hvardera, samt tilldelat organisten V. P. Vretblad ett stipendium å 1,000 kr. årligen att innnhafvas under två år och förunnat belöningar åt tonsättarne E. Sjögren 1,000 kr., I. A. Hägg 500 kr. och A. Körling 500 kr.

Musikuppvisningar i våra större musikskolor, Rich. Anderssons »Musikskola», fröken Sigrid Carlheim-Gyllenskölds »Stockholms Musikinstitut» och fröken Hedvig Svensons »Musikskola» har, som vanligt, ägt rum i slutet af maj, hvarvid eleverna, de flesta minderåriga, i de resp. skolorna, i det hela ådagalade godt resultat af undervisningen. Elever i en af fröken Hulda Holmström upprättad musikskola ha äfven visat god ledning vid en af henne föranstaltad uppvisning.

Sällskapet för svenska kvartettsångens befrämjande hade på aftonen af sin konsertdag d. 19 maj årsmöte på Hasselbacken under öfverintendenten Buréns ordförandeskap.

Enligt den upplästa styrelseberättelsen ha under det gångna året 1,342 års- och inträdesafgifter blifvit erlagda, däraf 258 för 1899 och 1,084 för 1900. Dessutom ha två ingått som ständiga ledamöter.

Inberäknadt behållningen från år 1899, uppgingo sällskapets inkomster under förra året till sammanlagdt 6,407 kr. 28 öre. Sedan utgifterna, som belöpte sig till 1,974 kr. 51 öre, afdragits, återstod vid senaste årsskiftet en behållning af 4,432 kr. 77 öre. Full ansvarsfrihet beviljades.

Prisnämnden, prof. C. R. Nyblom, förste hofkapellmästare C. Nordqvist och d:r A. Kull, hade, efter tagen kännedom om de kompositioner som inlämnats till sällskapets pristäflan år 1900, hemställt: att ett andra pris tilldelades kompositionen Natt af Julius Wibergh; att ett tredje pris tilldelades kompositionen Vemod af Sara Wennerberg, samt att ytterligare ett tredje pris tilldelades hvardera af kompositionerna Saga vid spiseln af Sigfrid Nyrén och Jägarsång af O. F. Hagman.

Denna prisfördelning godkändes.

Härefter skreds till reglementsenliga val, därvid till prisdomare omvaldes de förut fungerande. Ledamöter af styrelsen blefvo öfverintendenten A. Burén, ordförande, fil. d:r A. M. Myrberg, vice ordförande, kamrer John May, sekreterare, hofmusikhandlare G. Lundquist, skattmästare, major A. Ellsén, d:r A. Kull och grosshandlare F. Schram som öfriga ledamöter. Revisorer blefvo fortfarande statskommissarien P. Södermark och d:r N. Bellander och revisorssuppleant direktör F. Fant.

Efter slutade förhandlingar samlades sällskapets ledamöter på verandan, där åtskilliga, af Hasselbackens publik med starkt bifall mottagna sånger utfördes. Sedan därefter gemensam supé intagits vidtog i utställningspaviljongen ett animeradt samkväm, där vacker sång naturligtvis icke heller saknades och flere tal höllos.

Sommarmusiken i det fria vid hufvudstadens kaféer och restauranter ha, som vanligt, i maj tagit sin början. Hasselbackens militärkonserter utföras fortfarande af K. Svea och K. Göta lifgardes musikkårer med direktörerna J. G. Kjellberg och C. A. Bergström som ledare. — I Berns' salonger slutade konserterna under Edv. Strauss' ledning d. 30 april. Där gifves nu kaffekonsert af Ungerska gossorkestern och aftonkonsert af Meissnerska orkestern med hvilken en tysk orkester skall alternera. I Strömparterren spelar gossorkestern, fortfarande anförd af dir. Miska Donnawell, hvarje afton. Blanchs café har fr. 1 maj bjudit på konsert af K. Vestmanlands regementes musikkår med dir. Otto P. Trobäck till anförare.

Möten. *Kyrkosångens vänners* 2:a allmänna förbundsfest hålles i Vesterås onsdagen d. 5 o. 6 juni, hvartill inbjudits präster, kantorer och organister sånglärare och -lärarinnor vid seminarier och skolor samt kyrkosångens och kyrkomusikens idkare och vänner i allmänhet. Till festen hörer en rik vespergudstjänst, liturgisk morgonbön och kyrkokonsert, vid hvilka medverkande voro Vesterås musiksällskap, Östermalms kyrkokör, en manskör af »Kyrkosångens vänner» m. fl.

För *lärare i musik* vid rikets allmänna läroverk och seminarier kommer ett möte att hållas d. 12 och 13 juni i Göteborg å högre latinläroverket. Mötet har planerats af musiklärarne vid nämnda läroverk och folkskolelärareseminarium. Dir. Fredr. Hjort står i spetsen för bestyrelsen.

En sångarfärd till hembygden har Gestrike-Helsinge nation i Upsala beslutit företaga. Sångarfärden företages i början af juni månad och har till ändamål att förskaffa inkomster åt nationskassan, hvaraf denna är i stort behof.

Lunds studentsångförening företager i början af jnni en sångarfärd. Den utgår den 6 juni från Lund, och den första konserten gifves samma dag i Jönköping. Därefter går turnén öfver Linköping, Motala, Sköfde, Skara, Örebro, Karlstad, Arvika och Filipstad upp till Dalarne, hvarest kören sjunger i Falun lördagen den 15 juni; vidare öfver Gäfle till Stockholm, hvarest uppehållet blir ett par dagar. Sedan därpå Västerås samt möjligen Södertälje besökts, ställes kosan till Västervik och Visby, dit ankomsten sker lördagen den 22. I Visby firas midsommaraftonen. Midsommardagen ägnas troligen åt Oskarshamn, därpå följande dag åt Kalmar, och sist afslutas sångarfärden med konserter i Blekingsstäderna Karlskrona, Ronneby och Karlshamn. Den 29 eller senast den 30 juni är färden slut och deltagarne hemma igen.

Lundakören kommer att räkna omkring ett 30-tal utvalda sångare. Dirigent blir ordinarie anföraren för Lunds studentsångförening, director musices Alfred Berg. Som solist medföljer operasångaren, fil. kand. Albert Arveschoug, bekant särskildt från svensknorska konserterna 1899 i Malmö, Lund och Kristiania, då han sjöng solopartierna i Griegs »Sigurd Jorsalafar» och Den store hvide Flok. Den senare torde bli stående å turnéns program, liksom äfven Körlings kantat Sten Sture.

Sångarfärdens ändamål är att om möjligt åstadkomma medel till stärkande af studentsångföreningens ekonomi och till ordnandet af dess arkiv och notbibliotek.

Musikaliska akademien utsåg d. 31 maj till direktör för konservatoriet sekreteraren dr. V. Svedbom, hvilken som sådan fungerar till 1 sept. Åt f. d. sekreteraren i statskontoret C. Kinberg uppdrogs att därefter sköta sekreteraretjänsten till dess den i föreskrifven ordning blir tillsatt.

Emil Sjögren vistas i Paris, där han gifvit en konsert med egna kompositioner, hvilka rönt stort bifall, mest instrumentalnumren.

Lindens operasällskap, hvars senaste gästande i Kristiania här omnämnts, upplöstes 1 maj. Sällskapet var godt men krafterna dyra, publiken ej talrik nog. Sujetternas lönefordringar uppgingo till 7,000 kronor, hvarför de begärde hr Lindens försättande i konkurs, enl. Kristianiatidningar. Genom hr Lindens broder blef dock genom ett ackord disharmonien mellan hr L. och sujetterna upplöst.

Fru Gudrun Torpadie-Lindblom har för en tid sedan med stor framgång sjungit i Paris, där hon är bosatt, på en musikalisk matiné i tidningen Figaros hotel. Hon sjöng vid tillfället sånger af Vilh. Stenhammar och Emil Sjögren, ackompanjerad af den likaledes

i Paris bosatta pianisten frök. Gerta Samuel från Stockholm. Fru Torpadie-L. har i tre år studerat för den ansedda sånglärarinnan, m:me Marie Trélot. Till dessa Figaros matinéer säljas ej biljetter; de gifvas endast för inbjudna, tillhörande eliten af Paris' konstnärliga och litterära värld.

Göteborg. Å Stora teatern har uppförts under förra hälften af maj af pjeser med musik »Jorden rundt på 80 dagar», hvarefter 17—19 maj gafs föreställningar af Svenska teaterns (fr. Stockholm) turné. I Trädgårdsföreningen har Kuhlaus orkester spelat, med markis de Souza som gäst t. o. m. 3 maj. Sedan har Vendes artilleriregementes musikkår skött musiken där. D. 10 maj gaf hr Ragnar Grevillius i Handelsinstitutet en väl besökt konsert, biträdd af frök. Jenny Guldahl, altsångerska, violinisten Peder Rönn och frök. Anna Svanström som ackompagnatris. Lybecker symfoni-orkestern gaf d. 11 maj sin 2:a konsert med följande program: 1 Tschaikowsky: Symphonie pathetique, op. 74; 2 Sinding: violinkonsert (hr Grevesmühl); 3. Berlioz: uvertyr till »Carneval romain»; 4 Wagner: Förspelen till »Parsifal» och »Tristan», Tannhäuser-uvertyr. D. 12 gaf Göta P. B:s sångkör en konsert i Trädgårdsföreningen för ordens sång- och musikkassa. Samma dag gafs en populär afskedskonsert af Lybecker-orkestern, med biträde af markis de Souza, på Lorentzberg. Pingstdagen konserterade här Handelsstandens Sangforening från Kristiania, 80 man under hr O. A. Gröndahls direktion. Efter konserten gafs en fest för de norska sångarne.

Gefle. Musiksällskapet *Concordia* gaf d. 29 april konsert härstädes, inledd med oktett af Mendelssohn och afslutad med Griegs »Fra Holbergs tid». Konserten hade en särskild betydelse därigenom att på dagen 30 år förflutit sedan sällskapets dirigent, musikdir. W. Björkegren kom till Gefle som organist och kantor i stadsförsamlingen. Året därpå blef han ock musiklärare vid det högre läroverket. I 17 år har hr B. varit dirigent för »Concordia» och för öfrigt nitiskt verkat för musiklifvet i Gefle, äfven som sånglärare i stadens flickskolor och genom privat undervisning. Detta dir. Björkegrens jubileum firades sedan med en fest för honom i Stadshotellet.

På teatern här har i vår Lindens operett-turné gästat. Konsert har 3 maj gifvits af Luttemanska kvintetten (hrr F. Eriksson och I. Hjelm, C. Smith, E. Schill, G. Kindlundh) med biträde af violinisten miss Ollie Torbett och pianisten Max Fröhnert.

Från våra grannland.

Kristiania. Maj 1—31. Nationalteatern har af musikpjeser uppfört »Den flygande Holländaren» (för 1:a gången) med fru Oselio-Björnson som Senta, hr Berentzen som holländaren. Jämte fortsatt uppförande af denna opera har gifvits »En söndag på Amager» samt »Mignon». På Eldoradoteatern gafs d. 4 maj till förmån för Lindens operasällskap »Barberaren i Sevilla» samt dagen därpå två föreställningar, en konsert med sång af frk Ott och hr Arveschou, samt af svenska kvartettsångarne och 3:e akten ur »Barberaren», därefter på aftonen »Figaros bröllop». — Konsert gafs d. 4 maj af fru Erika Nissen, biträdd af fr. Ida Scot-Hansen, violinisten H. Heide och violoncellisten O. Hansen; d. 9 maj gaf Thorv. Lammers kyrkkonsert, biträdd af sin fru, Th. Lammers, Ch. Cappelen och blandad kör. D. 17 gåfvo hr och fru Lammers samt hr Cappelen en folkkonsert i Vor Frelsers kirke. D. 24 gaf Handelsstandens sangforening konsert före sin resa till Göteborg. I Bergen aftäcktes d. 17 maj Ole Bulls staty, då af musik utfördes Svendsens Rhapsodi N:o 2, fosterlandssången för stor manskör, »Sæterjentens söndag» af Ole Bull för stråkorkester samt Welhavens sång till Ole Bull för manskör med musik af Grieg. Af Ole Bull-komiténs förman hade utgifvits en festskrift, innehållande: Ole Bulls biografi, kritiker och digter fra 1835 till Ole Bulls död 1880.

Helsingfors, April 26—29 maj. Svenska teatern började den 2 maj uppföra »Kejsarens nya kläder», kom. operett i 4 akter af Charles Kjerulf, text af Har. Molander. D. 17 maj gafs »Cornevilles klockor» som bröllops- och afskedsrecett åt frk. Emmy Bonnevie, hvarefter denna operett vidare uppfördes jämte »Stor-Klas och Lill-Klas», att nu endast nämna teaterns pjeser med musik. Finska teatern har uppfört af sådana »Antigone» (musik af Saint-Saëns). På Brunnshusteatern har till midten af maj Wiener opera- och operettsällskapet uppfört »Lille hertigen», »De små lammen», »Prins Methusalem», »Der Obersteiger», »Stackars Jonathan», »Läderlappen», »Tiggarstudenten», »Geishan» och »Giroflé-Giroflá». Främst af konserten står Filharmoniska sällskapets d. 11 maj, då i Nya kyrkan J. S. Bachs »Höga messa» för soli, kör och orkester utfördes under dir. Kajanus' ledning. D. 28 april gaf sångaren Th. Nordin konsert biträdd af fru Castegren, hr Merikanto m. fl. D. 25 april konserterade fru Eva Munsterhjelm. D. 29 april gaf Akademiska sångföreningen konsert i universitetssalen, hvarpå följde ännu en d. 5 maj i Brandkårshuset. Vid de populära konserterna i Societetshuset ha som solister medverkat sångerskan Dagmar Hagelberg och violinvirtuosen Willy Burmester, som förr här varit bosatt och nu under en tid uppehållit sig här. Han gaf d. 12 maj en afskedskonsert, biträdd af hr O. Merikanto. Till d. 9 maj hade friherrinnan Aina Mannerheim annonserat konsert »till förmån för det fosterländska folkbildningsarbetet». Betecknande för den rådande despotien i Finland är, att konserten sedan tillkännagafs »inställd i saknad af vederbörligt tillstånd». Körkonserter ha denna tid gifvits af Akademiska sångföreningen (2), Ylioppilaskunnan Laulujat samt Suomen Laulu, som gifvit ett par soaréer till förmån för en utrikes resa. Vid första soarén i studenthuset biträdde Filharmoniska sällskapet, sångerskan fru Sally Basilier m. fl.; programmet bestod af kör- och solosång, föredrag etc., bland annat »Miranda», melodram med sång och dans, musiken komponerad af Armas Järnefelt. Helsingfors' Musikinstitut har gifvit ett par musikaftnar med kammarmusik.

Aino Achté, den berömda finska sångerskan vid Stora operan i Paris, firade d. 6 maj härstädes i Nikolaikyrkan sitt bröllop med juris professor Heikki Renvall.

Köpenhamn. Maj 1—28. Kongl. teaterns repertoar har af musikpjeser denna tid upptagit: »Don Juan», »Orfeus och Eurydike», »Figaros bröllop», »Drot och Marsk» (mus. af P. Heise), »Elverhöj», »Liden Kirsten», samt baletterna »Coppelia», »Et avisfrieri», »Fjernt fra Danmark» och »Trymskviden». Kasino-teatern har till midten af maj uppfört »Lille Faust» med fru Norrie som gäst. — Konsertsäsongen här är nu slutad. Vi ha endast att nämna en konsert d. 6 maj i Kasinos lilla sal af Studentsångföreningen. Tiden för sommarkonserterna utom hufvudstaden är nu inne.

Från andra land.

Berlin. På nya Kgl. operateatern började fru Marcella Sembrich med sitt italienska operasällskap att gifva föreställningar den 11 maj, då Donizettis buffa »Don Pasquale» gafs med stor framgång. Fru Sembrich vann som Norina en stor succès.

Bonn. Den vanliga Beethovenfesten här egde rum 12—16 maj. Då förr endast Beethoven stod på programmet, voro nu äfven Haydn, Mozart, Schubert (oktett), Schumann, Chopin och Brahms (pianoqvintett) representerade. Främst af de medverkande nämnas Joachim-qvartetten och Ignace Paderewski, som spelade Beethovens »Appassionata» och C-moll-sonat op. 111, Chopins Ass-dur-ballad och Ass-dur-polonäs m. fl. Chopinnummer samt

deltog i Beethovens B-dur-trio och Schumanns violinsonat A-moll.

Budapest. Vid en af säsongens sista konserter »stod» en herr Juhasz vid pianot — bokstafligen taladt, ty han har uppfunnit ett »ståpiano», som han kallar »Physiologicon». Om andra pianister finna sig vid att spela stående torde betviflas.

Till våra prenumeranter!

Med teatrarnas stängning och sommarens inträde har det högre och egentliga musiklifvet afstannat här i hufvudstaden, såsom för öfrigt nästan öfverallt, och därmed äfven intresset för detsamma trängts tillbaka. Vi anse oss därför kunna i detta dubbelnummer sammanslå de båda juninumren af Svensk Musiktidning, hvarefter densamma brukar göra sitt sommaruppehåll under »den döda säsongen». Från och med nästkommande september månad fortsättes tidningen, såsom förut, med två nummer i månaden.

Vördsammast
REDAKTIONEN.

Svensk Musiktidning

Nordiskt Musikblad. — 21:sta årgången. — **För hvarje musikaliskt hem,**

utgifves 1901 efter samma plan som förut, innehållande ***populär läsning i Musikaliska ämnen, porträtter*** *med* ***biografier*** *och* ***musikbilaga.*** *Tidningen utkommer såsom förut två gånger i månaden (utom juli—aug., »den döda säsongen») till ett pris af* ***5 kronor*** *pr år, lösnummer 25 öre. Prenumeration sker här å* ***Expeditionen, Kungstensgatan 56,*** *3 tr., i* ***bok- och musikhandeln,*** *å posten och tidningskontor.* ***I landsorten*** *prenumereras bäst å* ***posten.***

Obs.! *Nyttan af en musiktidning för musikbildningen i hemmet torde ej kunna bestridas. Framför dagliga tidningar eger en sådan fördelen att den förvaras och bildar, så att säga, en musikhistorisk uppslagsbok. Rätta platsen för utgifvandet af en musiktidning är hufvudstaden, der musiklifvet är högst och rikast utveckladt. Svensk Musiktidning meddelar ock en kontinuerlig redogörelse för musiklifvet i vår hufvudstad, i landsorten samt i Norges, Finlands och Danmarks hufvudstäder, utförliga biografier med fina porträtt, instruktiva artiklar, följetonger m. m. Musikbilagan innehåller verkligt god musik.*

Illustrationer: i N:o 1 porträtt af **Otto Lindblad** *(med namn- och not-facsimile);* **Chrotta** *(stränginstrument från en forngraf);* **Svensk Nationalsång** *(kvartett). — Porträtt i N:o 2:* **Carl Lejdström;** *N:o 3* **Georg Anthes, Georg Schneevoigt, Charles Gregorowitsch, Giuseppe Verdi, Adolf Lindblad;** *N:o 4* **Dagmar Möller, Axel Rundberg;** *N:o 5* **Kurt Sommer, Teresita Carreno;** *N:o 6* **Albert Rubenson, Henry Bramsen;** *N:o 7* **August Söderman;** *N:o 8* **Ivar Hallström, Ignace Paderewski,** *N:o 9* **Vilhelm Herold;** *N:o 10* **Gunnar Wennerberg** *(med namn- och notfacsimile).*

Svensk Musiktidnings musikbilaga

1901

till helårsprenumeranter utgöres af

MUSIKALBUM XIV

10 sidor, innehållande

Gustaf Hägg: Impromtu-Scherzo.

Theodor Kirchner: Pianostycke.

E. N. Méhul: Menuett.

för en röst (baryton) med piano:

A. M. Myrberg: »Se'n jag dig såg» (d—d).

Pris 75 öre.

J. G. MALMSJÖ

Kongl. Hofleverantör.

Pianofabrik. **GÖTEBORG,** *Etablerad 1843.*

21 första pris bland hvilka **Guldmedalj**
Malmö 1896 och *Stockholm 1897*
"för utmärkta flyglar och pianinos"
ensam bland svenska pianofabriker.

Begagnade instrument tagas i utbyte.

Bekväma afbetalningsvilkor.

Talrika intyg från framstående musici och konstnärer.

I Musik- och Bokhandeln:

Populär

Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande.

Ny, lättfattlig undervisningsmetod för barn, öfversatt och bearbetad efter

Prof. **H. von Bocklet.**

Häft. 3 kr., i pappband 3: 50, clothband 4 kr.

»Enkel, praktisk och fullt systematisk, gående i lagom hastighet och utan hopp från det lättare till det svårare. Torde vara den bästa pianoskola vi hittills haft i Sverige. En ytterligare förtjenst hos det verkligen vackra arbetet är att bearbetaren förmått göra det så alltigenom svenskt som det verkligen är.»
(Gotlands Allehanda.)

Elkan & Schildknechts Musikhandel
28 Drottninggatan 28.

OBS. Äldre årgångar

af denna tidning, med eller utan musikbilaga, erhållas till nedsatt pris (endast kontant) å expeditionen.

Musiklärarebefattningen

vid Eskilstuna allmänna läroverk, eventuelt förenad med organistbefattningen vid stadens kyrka, båda vikariater på längre tid, anslås härmed ledig, och torde ansökningar insändas fortast möjligt till Rektorsembetet, Eskilstuna.
(G. 107898.)

Pianomagasin.

Svenska Pianinos: Största lager från I. G. Malmsjö, Kongl. Hofleverantör, S. Andersson, Bergqvist & Nilsson, I. P. Löfberg & C:o, Stavenow & C:o m. fl.
Utländska Pianinos: från G. Schwechten, Steinweg Nachf. och Uebel & Lechleiter.
Flyglar: fr. I. G. Malmsjö, Steinweg Nachf. m. fl. — **Orglar:** från Mason & Hamlins verldsberömda firma.
Begagnade instrument tagas i utbyte.

Gust. Petterson & C:o,
43 Regeringsgatan 43, Stockholm.

Innehåll: Liva Edström (med porträtt). — Wennerbergshyllningen och majfesten i Uppsala. — Musiklifvet i Vesterås, af A. R. — Ur Gunnar Wennerbergs dagboksanteckningar under resa i Tyskland och Italien 1851—52, jämte notillustration: en italiensk folkvisa, med italiensk och svensk text (forts. o. slut.) — Följetong: Johann Jakob Froberger. En gammal musikers växlingsrika lefnad (forts. o. slut.) — Musikpressen. — Litteratur. — Från scenen och konsertsalen. — Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten, från våra grannland och andra land. — Till våra prenumeranter. — Annonser.

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1901.